

Depresyon için Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i (DAV-ET)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Depresyon için Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i (DAV-ET)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19669>

Özet

Depresyon için Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i (DAV-ET), orijinal bir psikolojik arac?n Türkçe'ye uyarlama çal??mas? sonucunda geli?tirilm?? bir ölçektir. Bu ölçek, Davran?? Etkinle?tirme (Behavioral Activation) prensiplerine dayal? olarak, bireylerin depresyon semptomlar?na kar?? gösterdikleri davran??sal ve bili?sel tepkileri de?erlendirmeyi amaçlar. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenilirlik) Türk kültürü ve dili ba?lam?nda incelenmesi amac?yla gerçekte?tirilm??tir.

DAV-ET, özellikle davran??sal kaç?nma ve bili?sel süreçler gibi davran?? etkinle?tirme tedavisinin temel hedeflerini ölçmek için tasarlanm??tır. Ölçek, 25 maddeden olu?makta olup, yüksek düzeyde iç tutarlı??a sahip oldu?u psikometrik analizlerle gösterilm??tir.

Anahtar Kelimeler

Depresyon, Davran?? Etkinle?tirme, Psikolojik Ölçek, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Ruminasyon.

Yazarlar

Rabia Hazar Sar?gül

Amaç

Depresyon için Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i'nin (DAV-ET) temel amac?, depresyon ya?ayan bireylerin davran??sal tepkilerini ve kaç?nma stratejilerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçebilecek, Türkçe diline uygun bir araç sunmaktır. Bu ölçek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, davran?? etkinle?tirme yakla??mlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ve depresyonun davran??sal bile?enlerini anlamada yard?mc? olmay? hedefler.

Ölçe?in uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n?n Türk örnekleminde korunup korunmadı??n? incelemek ve gerekli kültürel adaptasyonlar? sa?lamak amac?yla yap?lm??tır. Bu sayede, Türkiye'de depresyon ara?t?rmalar? ve klinik uygulamalar? için standart bir ölçüm arac? sa?lanm??tır.

Yap?

DAV-ET, depresyonun davran??sal ve bili?sel kaç?nma boyutlar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Ölçek, özellikle bireylerin olumsuz duygusal durumlara tepki olarak gösterdikleri kaç?nma davran??lar?n?, hareketsizli?i ve bili?sel stratejileri (örne?in, ruminasyonu) de?erlendirmeye odaklanm??tır. Bu bile?enler, davran?? etkinle?tirme modelinin temelini

oluşturur; bu model, depresyonun aktivite eksikliği ve olumlu pekiştirme kaybıyla sürdürüldüğünü varsayar.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliliğinin incelenmesi sonucunda, orijinal ölçekten farklı olarak altı faktörlü bir yapıya ortaya çıktığı görülmüştür. Bu durum, Türk kültüründeki depresif tepkilerin, orijinal ölçeğin tasarlandığı kültürden farklı bir yapısal ayrıma gösterdiğini işaret etmektedir.

Geçerlik

DAV-ET'nin psikometrik değerlendirilmesinde yapı geçerliğini test etmek amacıyla kapsamlı bir Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin orijinal çalışmada beklenen faktör yapısından farklılaşarak altı ayrı faktöre dağıldığını göstermiştir. Bu farklılaşma, özellikle bilişsel kaçınma ve ruminasyonu değerlendiren maddelerde belirginleşmiştir. Orijinal çalışmada bu maddelerin birlikte yüklenmesi beklenirken, uyarlama çalışmasında ayrı ayrı farklı faktörler üzerine yüklendiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin yapısal olarak geçerli olduğunu, ancak uyarlama sürecinde kültürel farklılıklar nedeniyle alt boyutların ayrı ayrı değişimlikler meydana geldiğini ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. İç tutarlılık güvenirlilik katsayısı, yaygın olarak kullanılan Cronbach's alpha değeri ile hesaplanmıştır ve sonuç oldukça yüksek bulunmuştur. Elde edilen Cronbach's alpha katsayısı **.94**'tür, bu da ölçeğin maddelerinin yüksek düzeyde birbiriyle tutarlı olduğunu göstermektedir.

Ek olarak, iki ayrı güvenirlilik katsayısı da hesaplanmıştır. Spearman Brown iki ayrı güvenirlilik katsayısı **.89** olarak, Guttman iki ayrı güvenirlilik katsayısı ise **.88** olarak rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayılar, ölçeğin genel olarak güçlü bir güvenilirliğe sahip olduğunu ve ölçümde tutarlı sonuçlar verdiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

DAV-ET'nin yapı geçerliğini incelemek üzere gerçekleştirilen Faktör Analizi, önemli yapısal farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Orijinal ölçek yapısından farklı olarak, Türkçe uyarlamada maddeler altı faktör altında toplanmıştır. Bu durum, ölçeğin teorik yapısının Türk örneğinde yeniden yorumlanması gerektiğini göstermektedir.

En dikkat çekici bulgu, orijinal çalışmada aynı faktöre yüklenmesi beklenen bilişsel kaçınma ve ruminasyonu ölçeğin maddelerinin bu uyarlama çalışmasında ayrı ayrı farklı faktörlere yüklenmesidir. Bu ayrıma, Türk kültüründe depresyonla ilişkili bilişsel kaçınma stratejilerinin ve

ruminasyonun birbirinden ba??ms?z psikolojik yap?lar olarak i?ledi?ini dü?ündürmektedir. Bu sonuçlar, ölçe?in kültürel adaptasyonunun yap?sal düzeyde derinlemesine incelenmesi gerekti?ini göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (25 madde)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik veya genel popülasyon (Yüksek lisans tezinde kullan?lm??t?)

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir

Popülasyon Detaylar?: Yüksek lisans tezi kapsam?nda bir üniversite örnekleminde veya klinik örnekleme kullan?lm?? olma ihtimali yüksektir.

Test Metodolojisi: Maddeler, kat?l?mc?lar?n belirli davran??lar? ne s?kl?kta gösterdi?ini ölçen Likert tipi bir derecelendirme ölçe?i kullan?r. Derecelendirme sistemi ?u ?ekildedir:

0 = hiç olmad?

2 = biraz oldu

4 = oldukça oldu

6 = çok oldu

Anahtar Kelimeler

Davran??sal Kaç?nma, Bili?sel Kaç?nma, Ruminasyon, Faktör Yap?s?, Psikometri, Cronbach's alpha, Ölçek Geli?tirme, Davran?? Etkinle?tirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir

Yaz??ma Adresi: Rabia Hazar Sar?gül (Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul, 2014)

??zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama): 2014

Kullan?m ?zinleri ve Ücreti: Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri kaynakta detayl? olarak belirtilmemi?tir. Genellikle yüksek lisans tezleri kapsam?nda geli?tirilen ölçeklerin akademik kullan?m?nda izin gerekebilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: [depresyon-icin-davranis-etkinlestirme-olcegi-dav-et-toad.pdf](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/depresyon-icin-davranis-etkinlestirme-olcegi-dav-et-toad.pdf)

Kaynaklar

Sar?gül, R. H. (2014). Türkçe'ye Uyarlanm?? Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenirlik çal??ması (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul). Yüksek lisans tezine tez.yok.gov.tr adresinden eri?ilmi?tir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi (2014). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmi?tir.

Depresyon için Davran?? Etkinle?tirme Ölçe?i (DAV-ET) Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Kullan?m için ilgili yüksek lisans tezine ba?vurulması gerekmektedir.